

Kibaru

San 19nan Zanwiye kalo - san 1992
A song : DOROME 10 - N° 240

A be bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 17.000
"AMAP" kintigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kintigi: Amadu GANI-Kante - Sebenbagaw kintigi: Basiriki TURE

san kura dugawudon

Kibaru kalanbagaw an'a kanubagawn'ala fasa baga-
gaw, Mali kono an'a kɔkan, aw sanbɛɛ-
sanbɛɛ, san kura 1992 dugawudon siratige la.
An be kene min kan si-
san, o y'aw de ka kene

1992
sanbɛɛ sanbɛɛ

wasalen ye, k'a d'a kan,
kibaru yiriwalan y'aw de
ka lɛterɛw ye, minnu be
sɛben, k'ulase kibaru ma
Bamako.

N'i y'a ye mɔgɔw b'a fo ko
kibaru kɔnɔkow ka di, o
be sɔrɔ kunna foni w n'u
bɔyɔrɔw n'u sebenbagaw
cayali de f. A be fo, o si-
ratige la, ko: «ni ko ma

kɛ, ko te dɔn». Nka, a be
fo fana ko: «ko te dɔn,
n'a ma lakali». O lakali
walew ye seben ni w n'u
jensenni ye. Jensenni
sira fila minnu be kunna-
foni w na, yɛrɛkalankola,
o ye «Kibaru» ni «ARA-

JOMALI» ye.

Okama, san kura 1992
kadara kono, kibaru
baarakelaw b'aw fo,
k' aw walenumandɔn,
ka dugawu k'a bɛɛ ye,
walasa, hɛre ni lafiya
kono, sɔrɔ ni wasa kono,
kibaru n'a kalanbagaw
ka bolodijogɔnma ka
taa ne.

ko te dɔn n'a ma jensenni

wote
n'a koro

Sariya ye wote
ke wale dagalen
ye, nk'a m'a ke
wale karabalen
ye.

●
Ni wote ma ke
mɔgo min ye
joyoro t'o tigi la
jamana fanga
ko la.

**musow
ni politiki**

(n° 8)

An ka yesé doonin

Nin tun ye bosoké döye. A togotun ye ko Bamaru Kane.

Don döla u taara monninké la a n'a den saba :

Balasiné, Bakaramogó, Bafuseni. Dugu tilala u ye u da ka sunogo. K'u to sunogo la, sebeden bora sanfè ka bin. Bamaru kununnen ka bo sunogo la fajiri fe, sebe kolo dalen a kerefe; a fora ka wuli : «Balasiné, e kungoro b'i kan ra wa ? O ko ! «Ba ne kungoro be n kan ra». Bakaramogó, e kungoro b'i kan ra wa ? «Awo, ne kungoro be n kan ra», Bafuseni, e kungoro b'i kan ra wa ? «Awo, ne kungoro be n kan ra».

Cékoro ba hamina, a ko : «wa kungoro döbi yan, maa t'o ra de !

Aramata Gindo
Bamako (Mali)

Keyitaké sungurun tun ye Kulubalimuso ye.. Ni Keyitaké b'a fe a ni Kulubalimuso ka nogon ye, a be taa muso ce ka so ko : «A ni sogoma ! Jala jan koro». N'o kera a ni muso be taa nogon ye. O meennna, fo ce nana somi.

Don dö, Keyitaké nana ko : «A ni sogoma ! Jala jan koro». Ce y'i boli ka taa yelen jala la k'i sigi k'u makono.

Ayiwa, Keyitaké ni Kulubalimuso nana nogon soro, u ye baro ke kosebe, fo muso nana a kun koro, a ne dara a ce kan yoro min, muso ye bo ci puru-para. Keyitaké y'i kanto : «Ee ! ne diyanebaa, a kera di ?»

- ko fen do be sanfè. Keyitaké y'i kun koro, a ko :

«Ee ; fen min ye kamalenkoro bokoko ye, e y'o ke bociko ye !»

Salimata Dunbiya
AMIPJ Bamako (Mali)

- Koro surukun'a buramuso. Dondola suruku ye sogo döden ka na teme a buramuso la. Uye nogon gen ka nogon gen ka na segin ka teme buramuso in na. Okofé surukun'a buramuso nana nogon ye. A buramuso y'a nininka :

- N buranke, i be boli kosebe de.

- Ee ! N tun be fen k'wa, tari fen tun be n ko ?

- I tun be fen ko

Ee ! Nburamuso, ni fen be n ko don min, o don, i b'a don ko n be boli kosebe.

Amadu Sanogo
Balikukan Baarada

Kulubalike ka montoro

Kulubalike ye montoro san. Don do, a bora döron a denmuso y'a ta k'a ko. Kulubalike nana, a ko : «E! mun be ne ka montoro la ? «Deny'ikanto : «Baba, ne de y'a ko ni fu ni safune ye. A tun nogora kojugu ».

Mahamadu Sise
Bamako (Mali)

Kele ni fccre

N'i y'a men k'i jamu ye ko gongonduuru, i sen be dugu de soro. Nin kera bôbôke döde ye. Don dö la, bôbôke falen in ni dunanké fasamanin dö temebagato ka kumaw fôra nogon ko. O ma diya bôbôkeba ye fiyewu. A ye mankan ci cefasanin na, k'a yere disigosi-gosi, k'a jira k'ale falen b'a ni na. Nka o tun kelen be ka ce jolen in tigensoya. O wale in ye bôbôke to ladimi ka taa fe, fo k'a ne bilen, k'a dusu bô. Bôbôke y'i kanto : «e kamaren jarannin, ne ta dusu bora de !» Ce

fasanin y'a jaabi tan : «N'i dusu bora, n hakili la a ma i disi fara fôde, barisa n ne t'a la kenema». Aa ! yan ka di yen ye ! Bôbôke y'a yere bila a ka kéléke sawura la. A y'a ka kôbila-nébila foori k'o fili duguma, k'a disi funun. A y'a ka tugukanna-baganw cori k'u ja, npogo soorilen ka ne. Ayiwa k'i turu k'a bolow yereke i ko sanmeguru. Bee b'a döñ ko n'o y'i soro i ka maaya banna. Nin bee la, cefasanin jolen k'a file, fo b'a da npere bô a la. O ye do fara ceba ka dimi kan. Nka bôbôke te janfa fe. A y'i kanto a kelen nogon ma : «i raben, an be baari ta. O ma kuma. O kelen, bôbôke y'a moono bô k'a be cefasanin yalon k'a fili duguma, a fora a ko. Siñe kelen, siñe fila, a sabanan, bôbôke be bô min kalamá, pawu ! a ten kan. Agalonna ka t'a denferé duguma. A nenaminito golobasara ka wuli k'i jo k'a kelen nogon bolo laje k'i kanto k'o y'ale dasi ni negekuru ye ka tila k'o fili tulia, k'o ma fo ale ye ceyakelé la. A k'o ye janfa ye, k'a te kélé la tun. A taatola, a ten fununnen minen b'a bolo, a be k'i miiri cogo min cefasanin sera ka negekurutak'ale bugo n'o ye, ka tila k'o fili k'a soro ale m'o ye.. Alabanna k'o yebaliya da a dusu bô kojugu kun. Bee y'a döñ ko ceya ye gundo ye. Bolokurunnakelé yere fana ye kélé dö ye, nka ne «terice» m'o faamu joona.

Solomani KULUBALI
Balikukan Baarada
Bamako (Mali)

KIBARU KA SAN 19

ZANWIYE						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

AWIRILI						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

FEWURUYE						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

ME						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
					1	2
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

MARISI						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23 / 30	24 / 31	25	26	27	28	29

ZUWEN						
NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

92 KALANDIRIYE

ZULUYE

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

OKUTOBURU

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

UTI

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

NOWANBURU

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23/30	24	25	26	27	28	29

SETANBURU

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	5
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DESANBURU

NTE.	TAR.	ARA.	ALA.	JUM.	SIB.	KAR.
		1	2	3	4	5
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Bange fila janyali nōgōn na, o waati kuntaala dōgōyalenba man kan, kajigin san 2 jukōrō. Bange janyali nōgōn na, o nafa fōlō bē den n'a ba niw kēneya de kan Denbaya ka nētaa n'a ka hēre n'a ka lafiya bē fara o kēneya kan.

A jirala, jateminē senfē, ko seremusow ni muso lajolen wērew wolosi hake jōyōrō ka bon kōsebē bange gēleyalikow la, minnu dōw laban ye saya ye. Bangew mana janya nōgōn na, denba ni bē se ka kisi.

Bangew janyali nōgōn na, o bē musow tanga fēn caman ma, i ko:

- Kōnōmaya, min bē musow bila kōnōtijē suguya bēe la, a numanw n'a jugumanw.

- Kōnō juguw tali.

- Bana dōw lajuguyali, i n'a fō dusukundimini sōgōsōgōnijē n'u nōgōnna wērew, minnu sirilen don musow kōnōtaacogo la.

- Jiginni gēleyaw, i n'a fō basibōn kojugu.

Bangew janyali nōgōnna, o bē den n'a ba kisi bana juguw ma, ka dansigi denba saya caman na.

A bē kē sababu ye:

Nafa minnu bē Bangew janyali nōgōnna la

- Ka den ka sinmin kuntaala janya. A dogolen tē mōgō si la, ko denba sinji nōgōn furaduman tē, ko sinji bē den kisi bana caman ma. Sinji bē den n'a batin don nōgōn na, tin min kelen dōrōn de bē den farikolo n'a hakili walān-walān konuman, k'a ka hadamadenya dafa.

- Ka den dabō sin na, dōcōn-dōcōn, walasa kōnōboli ni balokojuguya kan'a sōrō.

- Ka denba bololabila, walasa a ka waati sōrō k'a nēsin a den ladonni n'a tōpōtoli ma.

- Bangebagaw ka se k'u diyabo bange - janyali - nōgōn - na waati kōnō, k'u nēsin u yērew ka kow ma, walasa u ka se k'u mago don u yērew la.

- Ka kōnōtijē dōgōya, ka den saya ni den lafilili nōgōya.

- Ka lafiya di bangebaaw ma, u ka se k'u jōu ka duwunkow n'u

musakaw kōrō, i n'a fō balo ni feerebō ni furaw ni siyōrōko ni denmisēnwa ka lakōliko.

- Ka denwolo musow fana lafiya, u ka se ka jagonin kē kēfē fē, walasa ka sotigw demen du kunkow nēnaboli la.

Denbaya kōnō, denmisenni kēneyali bē se ka kē fēn minnu sababu ye, o dow file:

- sōrō labugunni, denbaya mōgō kēnēmanw fē;
- baarakelaw cayali;
- yērelabila dōgōyali;
- kēnēya sababtili musakaw dōgōyali;
- balikukalan sinsinni.

Bangew janyali nōgōn na o feere tigelenw ye bange kōlōsili baarāda ka kēwale gēlen dōw de ye. O walew sēmējiri ye den n'a ba ni kēneyali ye ani denbaya ka hēre ni lafiya. An bē den min na, i ko bi, bangew janyali nōgōn na, o fura n'a feere caman bē bange kōlōsili ciyakēda bolo. A b'u bolo musow demeni kama, walasa ka furance don denw wōlōlī waatiw ni nōgōn ce. A jirala k'o waati furance dōgōyalenba man kan ka temen san 2 kan.

musow ni politiki

Musow ni politiki, farati bele-bele, nka ko numan. An f Mali kōnō yan, kabini lawale, cew ni musow, an bē njogon sidon jaati: ce bēre te saba ye? N ko muso bēre ye naani ye! A te fō fana ko ceya ye gundo ye, komusoya yesuya ye! N ko a bē fō fana, ko ni muso min ko musoya ye mōne ye, ko hali n'o ye kulusi don, o te mōne bō.

Nin bēe b'a jira ko ce ka fisa ni muso ye, ko muso kōni ye jōn deyefuru kōnō, komuso jōyōrō kōni ye kōfela de ye badaada-daa... Kunnangoya kumaw don, dijē fo lahara, u fōli da yērē la, haramu don, kuma te keli ma.

Fōlō, du kōnō, dugu kōnō, jamana kōnō, cew n'u jōyōrō, musow n'u jōyōrō. Cew sera k'u jōyōrōfa, musow fana sera k'u jenivore fin, o de y'a ke Wagadumasayara, Manden, Segu, Kenedugu, Beledugu... Cebaaraw tun ye : sene, donsoya, baganmara, mōnni, kēlē, geseda, sojo. Musobaa-raw tun ye : ga, duladon, paratali, nakōsene, dōgōjō, denwolo. Nka muso dōw tun bē sene ke, ka kēlē ke, ka jago ke, hali dōw ye mara ke.

Ola, fōlōmōgōw bē se ka fōcogo di ko muso te fēn ye, ka sōrō musow tun bē cebaaraw ke, ce musobaarakelaw dun tun man ca.

Kunun, kōrōkōrōlen na, Malikōnō yan, foyi ma ke an bēnbaw fē, minnu ye musow bō da la. Jamanaw tun bē ci muso nōfē. Hōrōnmuso ka pentelu ani a ka bayajējuru tun te fēn gasan ye. Hōrōnmuso kalikan, a dalakilisi, a ka tafo, a ka sabali n'a ka munu, a ka yēremajigin, olu de ye fōlōmōgōw barika.

Musow bōli da la, a sababuya bōra nansaraw la: nansaraw kelen k'an mara, u y'an ka ko bēe lagosi. kalan panna musow kunna. Yērēta in de kōnō, mu-sow kera jōnw ye, sabu kalan min kera sababu ye ka cew ni musow fara, o ma ke sababu ye, k'u kala. Politikimōgōw ye musow nēgen ni kumadumanw ye, k'u bila tēgerēfōw, dōnkiliw ni dōnw na. An bē se k'a fō k'u ye musow su k'u bila gintanw ni n-bē-diyaw sira de kan, yaasa u bē jama sōrō.

An bē bi min na, Muso kalan-nenw cayara, wa Marisikalo janjonw, san 1991, ye muso caman nē yēlē.

Demokarasi tile in na

tōncamanko tile in na, fade-nya min bēna sōn ka sama cew ni musow ce, o de ka jugu, ka tēmē tōnw ni njogon ce ta kan. Farati bē o yōrō de la. Sabu ni musow ye Politikikēle damine ni hakili-na sanga binnenw ye, tajuru-sara hakiliw, kasaara de y'o ye. Ala m'an kisira o ma!

O hakilina sanga binnenw ye mun ye? «Ko ce tigēlen bē si-san musow la, ko cew kannen bē u n'u ka hērew ce; ko cew kelen bē k'u don u diyajē sira fē; ko cew bē ka setigiya ni fangatigiya jira olu musow la». Nēni hakiliw te ninnu ye.

Nka ni musow donna politiki la, yaasa u bēe ka se ka kalan, yaasa duw ka dilan, yaasa gaw ka diya, sōrō ka yiriwa, jogow ka nē, banaw ka nagasi, baara ka ke, manamanakow ka dabila; yaasa tīnē bē fō, hadamade-nya bē sabati, seko ni dōnko bē sinsin, tabaarakala taba-daakala. Sigi bē diya, jama-na bē barika, Ala bē hine an na?

Mahamadu KōNTA
Baginda (Mali)